

„A HANG MAGA AZ EMBER”
**SÜMEGI ESZTER GENERÁCIÓS KÜLÖNBSÉGEKRŐL,
LEVEGŐTECHNIKÁRÓL, A SZÜKSÉGES ALÁZATRÓL**

Sümegi Eszter
(papageno.hu)

Rettentő nehéznek tartja, mégis nagyon szereti a tanítást. Örömmel adja át a pályája során szerzett tapasztalatait, tudását, s maga is folyton-folyvást azon dolgozik, hogy az újabb és újabb nemzedékhez találja meg a megfelelő módszert. Sümegi Eszter már több mint egy évtizede tanít, s két esztendeje a Szegedi Tudományegyetem BBMK Magánének Tanszékének oktatója. A világjáró énekesnővel – aki a Kossuth-díj mellett a dalszínház mesterművésze és örökös tagja – kezdetekről, pályájáról, valamint arról is beszélgettünk, miért kell olyan sokoldalúan képzeteknek lenniük ezt a hivatást választó fiataloknak, s mire kell figyelni akkor, amikor az embernek a teste a hangszer.

– Kollégák keresték meg először...

– Így van, már sok évvel ezelőtt jöttek sorra a kolléganők, akik tanácsot kértek egy-egy adott darab, ária kapcsán vagy arról, milyen irányba érdemes menniük a jövőben, milyen felkérésekre mondjanak igent. Rendszeresen akkor kezdtem el tanítani, amikor kevesebb külföldi szereplést vállaltam. Az elsők között kaptam meg a Magyar Állami Operaház Kamaraénekesi díját 2012-ben, amit aztán három évvel később is átvehettem. Az elismerések azzal is jártak, hogy több feladatot kellett vállalnom itthon, így a külföldi fellépések számát csökkentettem, s emiatt nagyrészt el is sorvadtak ezek a kapcsolatok. S mivel a tanítás egyik legfontosabb eleme a rendszeresség, így már folyamatosan tudtam foglalkozni azokkal, akik a segítségemet kérték.

– Saját pályáján is mindig tudatosan építkezett, figyelve a szerepek egymásutánjára és a tökéletes technikára.

– Nem lehet ész nélkül mindenre igent mondani, s bizony az énektechnikára az embernek a pályája során mindig figyelnie kell! A tanárnőm, Ónody Márta 2019-ben

fejezte be az oktatást, addig rendszeresen hozzá jártam kontrollra. Az ember a Zeneakadémián megtanulja az alapokat, majd ehhez a tudáshoz minden újabb szerep is hozzáad valamit – hogyha nem vesz el belőle, mert azért akad olyan is –, s az építkezés során rendkívül tudatos munkára van szükség. Ugyanis egy énekes életében negyven éves koron túl, amikor már nem olyan rugalmasak az izmok, ha valaki nem tudatosan műveli a technikát, akkor jelentkeznek a gondok.

– *Egy korábbi interjúban azt nyilatkozta, az éneklés 70-75 %-ban légzéstechnika.*

– Ezt még dr. Sipos Jenőtől tanultam. A II. világháború előtt mindenki Itáliában sajátította el az éneklés alapjait, ezt tette ő is, s mindazt a tudást, amit hazahozott, továbbadta többek között Ónody Mártának, aki a saját tapasztalataival gazdagította. Így jutott el mindez hozzám. Az összes zenei szak közül éneklést tanítani a legnehezebb. Az instrumentumoknál ott vannak a billentyűk, a húrok, itt azonban az embernek a teste a hangszere. Az énekhangot az izmok edzése, beidomítása teremti, fontos szerepet kapnak az érzetek, s azt, hogy milyen laza legyen az embernek a torka, a szájadlása, csak úgy lehet elmagyarázni, ha a tanár maga is megtapasztalta. Az éneklésnek szabadnak kell lennie, ugyanolyannak, mint a versmondásnak. Természetes artikulációra van szükség. Éneklés közben nem lehet torz az arc, mert akkor a hang is az. Ahogy dr. Sipos Jenő mondta: ‘A hang maga az ember.’ – s ezt vallom én magam is. S hogy egy másik nagy művészt idézzek, Marton Éva mondta egy interjúban, hogy az énektechnika az agyban történik, az agy ad utasítást a testnek, az izmoknak. Ehhez a pályához nagyon sok mindenre van szükség. A minőségi klasszikus énekléshez nem elég a jó hang, az nincs rögtön benne a torkunkban, azt még évekig képezni kell, s bizony nüanszokon múlik a lényeg. S ehhez a pályához állandó edzésre van szükség, akár egy sportolónak, úgy kell karbantartani magunkat. De sajnos időnként azt tapasztalom, a mai generáció elveszítette az abban való hitet, hogy egy jó énektanár kontrollja alatt kell dolgoznia, tisztelet persze a kivételnek...

– *A tanításhoz pedig szükség van pedagógiai érzékre, hiszen attól, hogy valaki jól énekel nem biztos, hogy mindezt jól is tudja átadni...*

– Néha én is aggódom amiatt, hogy túl vehemens vagyok, a temperamentumom a pályakezdésem óta megvan. Azonban a növendékeim kitartása, sikerei, az egyre több jelentkező azt mutatja, érdemes ezzel foglalkoznom. Tényleg öröm, hogy mindazt a tudást, tapasztalatot, amit az évek során szereztem, tovább tudom adni. Két és fél év múlva már a 35. évadomat ünnepelem az Operaházban, de én a pályakezdésemet 1992-től számolom, amikor Győrben Az álarcosbál Améliáját énekeltem, utolsó éves operaszakosként. Egy év múlva pedig már az Operaházban léptem színpadra, s ma is főszerepekben találkozhat velem a közönség. Az idei esztendő elején Aida-sorozat volt, korábban pedig egy napos szünetekkel keltettem életre nyolc alkalommal Abigélt a Nabuccóban.

Sümege Eszter Verdi Aida c. operájának címszerepében László Boldizsárral
(deszkavizio.hu)

Jelenleg is tanulok egy új szerepet, ugyanis azt az ígéretet kaptam, hogy 2028-ban színre kerül a dalszínházban a Trisztán és Izolda. Nagyon fontos a pálya kezdetén, az első harmadában, miként válogat a szerepek között az ember, miként halad egyik alakításról a másikra. S aztán ugyanez igaz a középső szakaszra, majd az utolsó részre, hiszen például egy szoprán, aki jól építkezik, az eljuthat Richard Straussig, a nehéz Verdi- és Wagner-szerepekhez. Én mindig is legendás voltam a teherbírásomról, hiszen volt olyan Pillangókisasszony-sorozat, amelyet három egymást követő nap énekeltem. Megesett az is, hogy este fél tizenegykor hívtak, épp hazaértem egy Rachmaninov-oratóriumról, amelyet Kocsis Zoltán vezényletével énekeltem, hogy másnap délelőtt Pillangókisasszonyba kell beugranom... Két éve nem alakítottam a szerepet, éjjel fél egyig néztem a kottát, azzal az érzéssel, hogy sosem fogy el, de másnap sikeres volt az előadás. Ezért fontos a folyamatos készenlét, a megfelelő kondíció és persze az idegrendszer. Fegyelmezettségre is szükség van, hiszen, ha 10-kor kezdődik a jelmezes próba, akkor ez ember már ötkor felkel, hogy nyolcra bent legyen a színházban, a sminkszobában ahhoz, hogy 10-kor jelmezben, beénekelve a színpadon álljon. S úgy kell jelen lennie, hogy közben azt érzi, készen áll arra, hogy valami szépet adjon a publikumnak. Nagyon sok lemondás mindez, ésszel kell válogatni a felkérések között. Hiszen, ha megvan a megfelelő hang, a légzéstechnika, az is fontos, hogy az ember mindig odafigyeljen a karcsú, fiatalos éneklésre, sosem hangerővel, sötétítéssel dolgozzon, legyen meg a megfelelő muzikalitása, stílusismerete. S persze szorgalom sem hiányozhat, emellett az embernek ismernie kell a szervezetét. Sok fiatal itt téved, mert nem ismeri a korlátait, nem tudja, mikor korai még egy szerep. Ahogy az is lényeges, hogy mi miután következik. Én épp azért építettem hatalmas repertoárt, mert minden évben vigyáztam rá, hogy a nagy formátumú művek után dalesteket adjak, vagy oratóriumokat énekeljek, kellett a torkomnak az az énekkultúra, ami ezekhez a darabokhoz szükséges.

– *S ha úgy hozta az élet, akkor elment az ELTE-re is óraadónak, osztott ének szakra...*

– Igen. Szakmailag teljesen megalapozatlan, érthetetlen és megmagyarázhatatlan helyzettel kellett szembenéznem. Egy szakmai törés történt az életemben. Az Operaházban az egyik napról a másikra sok előadásomat lemondták, kétharmadát az összes szezonbéli feladatomnak. A szervezetem mindegyike úgy reagált, hogy egy éven keresztül minden hónapban beteg lettem. Ezért is döntöttem úgy, hogy elmegyek óraadónak. Ahogy elkezdtem tanítani, ismét embernek éreztem magam, és fontosnak, amit csinálok, amiért nap mint nap felkelek. Néhány nagyon jó hanggal is találkoztam, s én magam szintén rengeteget tanultam az ott töltött idő alatt. Nagyon jó iskolát jelentett, kellő alázattal végeztem, az életem során sosem éreztem szégyennek a munkát. S jó érzés, hogy ma is sokan emlegetnek, szeretettel várnak vissza az ottani növendékek. Viszont amikor elfogadtam Hamar Zsolt felkérését a szegedi egyetemre, utána már nem jutott idő az ELTE-re. Viszont az ott töltött időnek is köszönhetem, hogy ma már docensként tanítok a Tisza-parti városban.

– *S milyennek találja az ott folyó munkát?*

– Nagyon szeretek tanítani, de rettentően nehéz, borzasztóan elfáradok benne. Hat növendékem van, s korán kezdjük velük a napot, ezzel is igyekszem az életre felkészíteni őket. Beénekelve érkezem minden órára, magam is végigénekelek mindent. Katonás fegyelem kell, ebben hiszek meg a kitartó, szorgalmas munkában, ami meghozza az eredményt. Lényeges a mentális kontroll, művészkattá kell válniuk, akiket doppingol a szereplés. Ezért kell minél teljesebben felkészülni, hogy már alig várják, hogy kiléphessenek a pódiumra, és megmutassák a tudásukat.

Sümege Eszter, a Szegedi Tudományegyetem Bartók Béla Művészeti Kar docense
(u-szeged.hu)

Igyekszem megtanítani őket a türelemre is, hiszen a hangot bizony évekig kell képezni. Lényeges a személyiség, az, hogy képesek legyenek belebújni az adott

figurák bőrébe. S nemcsak technikáról, sokszor élethelyzetekről, mindennapokról is beszélgetünk, fontos, hogy azt érezzék, számíthatnak rám, megoszthatnak velem bármit. Az énekléshez ugyanis jó lelki állapotra is szükség van. Nagy szeretettel fogadtak, mindenben segítenek, én pedig azt vallom, hogy jó pap holtig tanul. Tavaly két növendékem sikerrel szerepelt a Petrovics Énekversenyen, dicsőséget hozva az egyetemnek. S most a budapesti közönség is megismerheti a nálunk folyó munkát, mert 2026. május 31-én a Magyar Zene Házában bemutatkozott a szegedi ének tanszék, s az én tanítványaim közül is lesz, aki pódiumra lép.

– *S milyenek a növendékek?*

– Nem könnyű a mai fiataloknak, van, aki magának finanszírozza a tanulmányait... Azt kell mondjam sok mindenben ügyesebbek. Az emberi test persze nem változott, a koponya, az arcüreg, az izmok, így a hangképzés sem. Ma viszont ez a pálya már nem olyan vonzó, mint korábban, mert rettenetes a létbizonytalanság. Van, amikor támogatják a kultúrát, s benne a műfajunkat, van, amikor nem... Nagyon magas szinten érdemes művelni a hivatásunkat, ami rengeteg befektetett munkát igényel. S bizony csak azután jön – ha jön – a siker. A fiatalok közül sokan pedig ma már rögtön a dicsfényt és a pénzt várják, szinte minden erőfeszítés nélkül. A magas művészi színvonalért alaposan meg kell dolgozni. Nyitva vannak ma már a határok, de temérdek a jelentkező is. A fiataloknak azt is tudniuk kell, hogy maguknak kell vigyázniuk tőkéjükre, a hangjukra, ezt senki más nem fogja megtenni helyettük. Nagyon érdekes az is, hogy a mai generáció nehezen fogadja el a kritikát, annak idején nekem eszembe se jutott volna, hogyha a tanárnőm bármilyen bírálatot fogalmaz meg, azt ne fogadjam meg, ne javítsam ki... S én nem vagyok az a köntörfalazó típus, ha valamit gondolok, azt mondom is. Szigorú vagyok, de emellett kellő empátiával, szeretettel fordulok a növendékek felé. A szegedi növendékeim közül is volt, aki énekelt velem már az operai estemen, ő pedig Lehner Zalán.

– *Vállal ma is magánnövendékeket?*

– Jönnének sokan, azonban a szegedi órák és a fellépések, a saját felkészülésem mellett csak néhányukkal tudok foglalkozni. Kell ugyanis idő a családomra is, két gyönyörű unoka boldog nagymamája vagyok. Nagyon élvezem a velük töltött időt, ahogyan azt is, hogy még pódiumon is meg tudom mutatni a tudásomat, mindazt, amiről az órákon a fiataloknak beszélek. Azt, hogy olyan hősnők várnak még, mind Tosca, Aida, Abigél, vagy hogy akad olyan újdonság is, mint Izolda!

Réfi Zsuzsanna

VÁLOGATÁS SÜMEGI ESZTER FELVÉTELEIBŐL

Sümei Eszter – „Mercé, dilette amiche” - Verdi: A szicíliai vecsernye /I vespri siciliani/ (2009) (4:46)

Elena bolerója (V. felv. – Sziciliana)

Elena: Sümei Eszter, karmester: KOVÁCS János

Közreműködik a Magyar Állami Operaház Zenekara és Énekkara, Karigazgató: SZABÓ SIPOS Máté

(Magyar Állami Operaház, 2009. május 31).

Verdi: Il trovatore - Tacea la notte (Eszter Sümei) (8:36)

Leonóra áriája (I. felvonás)

Leonóra: Sümei Eszter, Inez: Markovics Erika

Vezényel: Török Géza

(Magyar Állami Operaház, 2009. március)

Verdi: Il trovatore - D'amor sull'ali rosee (Eszter Sümei) (6:37)

Leonóra áriája (IV. felvonás)

Leonóra: Sümei Eszter, Ruiz: Boncsér Gergely

Vezényel: Török Géza

(Magyar Állami Operaház, 2009. március)

Leonora - Eszter Sümei, Manrico - János Bándi (4:59)

Vezényel: Török Géza

Miserere (IV. felv. – Leonóra, Manrico, kórus)

(Magyar Állami Operaház, 2009. március)

Giuseppe Verdi: Il trovatore / A trubadúr Mira, di acerbe lagrime Leonora - Eszter Sümei il Conte di Luna - Michele Kalmandi (7:30)

Leonóra és Luna gróf kettőse (IV. felv.)

Vezényel: Török Géza

(Magyar Állami Operaház, 2009. március)

Eszter Sümei soprano - Wagner Der fliegende Holländer (8:03)

Arts and Artists Magamenent kiricsi.artists@gmail.com

VERDI REQUIEM / ELTE Művészeti Együttes / László KOVÁCS // ELTE Art Ensemble (1:30:54)

Közreműködik az ELTE Bartók Béla Énekkara és Egyetemi Koncertzenekara.

Sümei Eszter – szoprán; Schök Atala – alt; Fekete Attila – tenor;

Cser Krisztián – basszus

Vezényel: KOVÁCS László

A felvétel 2020. március 4-én készült a Zeneakadémia Nagytermében.

‘La mamma morta’ – ANDREA CHÉNIER Giordano – Hungarian State Opera (5:54)

Sümei Eszter estje (Verdi, Wagner és Puccini áriák)

Teljes lejátssási lista megtekintése (11 video)

Duna Szimfonikus Zenekar, vezényel: Deák András

(Melis György emlékest, ELTE AULA, Budapest 2010. szeptember 19.)